

TOESPRAAK EKKLESIA AMSTERDAM zondag 10 juni 2018

Mirjam Rigterink

Ik had van hem gehoord. Rare verhalen over wonderen die hij verricht zou hebben. Niks van waar natuurlijk, zeiden mijn burens. We lachten er om. Maar ik hoorde ook bijzondere verhalen. Over hoe hij mensen zo wist te raken dat ze hun leven op zijn kop zetten. Voor hem.

Ik was ten einde raad. Mijn kind was ziek. Waarom niet, dacht ik in mijn wanhoop. Ik heb alles geprobeerd. Waarom niet ook hem om raad vragen? Ik hoorde dat hij in de buurt was met zijn leerlingen. Zijn eigen landstreek verlaten. De grens over. Misschien zocht hij even rust van de drommen mensen die hem bij tijd en wijle achterna trokken.

Toen ik hem zag, riep ik hem. Hoe moest ik hem noemen? Ik wist dat sommige Joden hem zoon van David noemden - naar de koning die als kleine jongen ooit een grote vijand had verslagen - omdat ze hoopten dat hij de Romeinen zou verjagen. 'Zoon van David!' riep ik.

Hij negeerde me eerst totaal. Misschien dacht hij dat ik hem juist belachelijk maakte. De meeste mensen om me heen keken me inderdaad aan of ik gek was. In mijn streek moesten veel mensen niets van Joden hebben. Hem om hulp roepen was zo ongeveer het laatste dat ze zouden hebben gedaan. Dus misschien leek het hem veiliger om mij en iedereen om me heen maar uit de weg te gaan. 'Hou toch op,' riep hij uiteindelijk. 'Ga weg!' Honden, noemde hij ons.

Had ik eigenlijk anders verwacht? Ik wist natuurlijk hoe er over mijn volk gepraat werd in Israël. In het verleden hadden onze volken het nodige uitgevochten. Over en weer waren de vooroordelen niet van de lucht. Maar, tegen beter weten in misschien, had ik gehoopt dat hij daar doorheen zou kijken. Uit de verhalen die ik óók gehoord had kwam een man naar voren die ten diepste begaan was met mensen. Ook met allerlei types die om uiteenlopende redenen door anderen met de nek werden aangekeken... Hij zag ze en at met ze.

Dus - zo kon ik hem niet laten gaan. Als ik niet alles zou proberen, zou ik dat mezelf nooit vergeven. 'Wacht!' riep ik. Toen draaide hij zich om. Echt om. Hij keerde zich naar me toe. Keek me aan. Zag mijn wanhoop. Dat ik het meende. En ik zag in zijn ogen dat ik veranderde van een Kanaänitische in een vrouw. Van een vreemde in een naaste, die hem in haar wanhoop om hulp riep.

Het leek of hij even niets wist te zeggen. Of ik niet alleen veranderde in zijn ogen, maar hij zélf ook. Of er iets veranderde in zijn beeld van wat hij aan het doen was. En voor wie. 'Houd moed,' zei hij toen. 'Houd vast aan je vertrouwen dat het goed komt met je dochter.'

Ik heb gehoord dat hij vermoord is, Jezus. Onze ontmoeting ben ik nooit vergeten. Wat ik meende te zien in zijn ogen - vurige strijdbaarheid en tegelijkertijd een grote, liefdevolle bewogenheid - dat nam ik mee naar huis. En als het weer slecht ging met mijn dochter, hield ik me vast aan die ogen. En dat ik mijzelf door die ogen zag.

Onze ontmoeting veranderde ook iets anders voor mij. De Joden en wij: ook daar waar we samen leven in dezelfde steden - we leven langs elkaar heen. Met allerlei beelden van elkaar, maar nauwelijks ontmoeting. Geen oog voor elkaars zorgen of pijn. Een oppervlakkig gedogen van elkaars aanwezigheid, maar onder de oppervlakte onbegrip dat gemakkelijk omslaat in angst en geweld. Ik zie het bij mijn vrienden, mijn burens, mijn familie, ik herken het bij mezelf: ik had geen Joodse vrienden. Ik kwam nooit in de wijken waar ze wonen. En de Joden die wel in mijn wijk wonen, ik sprak ze niet. Mijn beeld van wat er speelde in hun gemeenschap was gebaseerd op verhalen óver. Ik wilde dat niet meer. Ik wilde hen proberen te ontmoeten.

Mijn ontmoeting met Jezus was geboren uit wanhoop. De ontmoetingen die ik nu met Joden heb, uit een gevoel van... Ik weet niet goed hoe het te noemen. Verlangen? Uit een oprechte wens hen te leren kennen. Te zien wie iemand is en wat hem of haar beweegt. Vaak kom je in een ontmoeting niet tot die kern. En dat is prima. Een ontmoeting waarin je elkaar echt ziet - dat hoeft en kan niet altijd. Maar soms gebeurt het. Dan zie je iemand. Dan word je gezien. En dan verander je een beetje aan elkaar - zoals de ontmoeting met Jezus me veranderde.

Zo'n ontmoeting vraagt moed - niet in het minst om mijn eigen vooroordelen en angst onder ogen te zien. Het vraagt tijd. Het vraagt eerlijkheid, kwetsbaarheid. Dat geldt allemaal misschien wel voor elke ontmoeting, maar het geldt zeker wanneer je iemand probeert te ontmoeten van wie je minder goed weet wat je allemaal gemeenschappelijk hebt. En al wordt het makkelijker, die eerste stap naar iemand toe, die moet ik eigenlijk steeds opnieuw weer op mezelf veroveren.

Maar dít is iets wat ik kan doen: die stap zetten. Het lijkt klein misschien. Maar, noem me naïef, ik ben gaan geloven dat deze ontmoetingen een verschil kunnen maken - in mijn straat, in mijn stad. En dus zet ik hem.

Want ik wens ons een stad waarin we elkaar ontmoeten.

Waarin we ons, met vallen en opstaan, heen weten te worstelen door ons ongemak met wat ons vreemd is. Door onze angst voor wie we niet kennen.

Een stad waarin we ons durven laten verrassen en veranderen.

Een stad waarin we elkaar zien:

In een vreemde een naaste.

In ieder mens een mens als jij en ik.

Dat het zo mag zijn.